

**PROCESSÄGARENS
STÄLLNINGSTAGANDE**Datum
2012-02-17Nr
3/12/VER
Dnr
830 1549-12/121**Rättsligt ställningstagande om hantering av vissa slag av lös egendom**

Kronofogdemyndigheten (KFM) kan inte underlåta att utmäta egendom enbart av anledningen att det antingen kan väcka uppmärksamhet eller anstöt. Uppfyller egendomen kraven på att vara utmätningsbar ska egendomen utmätas. Utmätt egendom kan säljas antingen på exekutiv auktion eller underhand. Bedömningen av vilken försäljningsform som ska användas ska utgå från vilken som ger bäst försäljningsresultat.

Maria Mindhammar
Verksamhetschef

**PROCESSÄGARENS
STÄLLNINGSTAGANDE**Datum
2012-02-17Nr
3/12/VER
Dnr
808 33449-11/112**RÄTTSLIG PROMEMORIA****1 Bakgrund**

Frågan har uppkommit om hur KFM ska hantera försäljningen av viss utmätt egendom, t.ex. leksaker och föremål med ett symbolvärde som kan uppfattas negativt eller stötande att vi utmäter. Det har ansetts ge en negativ bild av KFM och det kan också inverka på förtroendet för myndigheten när KFM säljer denna typ av gods. Det har även dykt upp frågor kring hur KFM ska sälja egendom där det finns anledning att anta att köparen kan drabbas av problem från gäldenären i form av hot eller liknande.

2 Den rättsliga regleringen

Ett första konstaterande är, att om förutsättningarna för utmätning är uppfyllda ska egendomen utmätas. Det innebär att utmätning får ske vid verkställighet av betalningsskyldighet enligt 3 kap. utsökningsbalken (UB) eller verkställighet av betalningsskyldighet enligt särskilda bestämmelser i UB, se 4 kap. 1 § UB. Den egendom som enligt utmättningsordningen ska utmätas är sådan egendom som kan tas i anspråk för betalning av fordran med minsta kostnad, förlust och annan olägenhet för gäldenären. En annan väsentlig förutsättning är att egendomen tillhör gäldenären, eller enligt presumptionsreglerna anses tillhöra gäldenären.

I 5 kap. UB finns regler om undantag från utmätning. Bestämmelserna i 1-4 §§ tar fasta på om egendomen behövs för gäldenärens behov och 5-12 §§ tar fasta på egendomen beskaffenhet eller om det finns en särskild föreskrift som rör egendomen. Ett undantag från utmätning som gäller egendomens beskaffenhet är om den inte får överlåtas eller om det av föreskrift i testamente eller gåvohandling följer att den inte får överlåtas. Som exempel på sådan egendom som inte får överlåtas kan nämnas rättigheter som är personliga t.ex. rätten att jaga eller fiska eller fribiljetter som är knutna till en viss person.¹ En fastighet kan vara bortgiven med ett villkor att den inte får överlåtas och ett sådant villkor ska då respekteras av KFM. Då bestämmelserna även omfattar gäldenärens familjs behov måste FN:s barnkonventionen beaktas så att verkställigheten inte är oförenlig med den och då närmast artikel 27.

¹ KUB, uppl. IV, sid 225 f.

**PROCESSÄGARENS
STÄLLNINGSTAGANDE**

Datum	Nr
2012-02-17	3/12/VER
	Dnr
	808 33449-11/112

8 kap. UB innehåller allmänna bestämmelser om exekutiv försäljning. Huvudregeln är att exekutiv försäljning görs av KFM, 8 kap. 1 § UB. Försäljningen ska ske antingen genom offentlig auktion eller under hand och det får även uppdras åt annan att hålla auktion. Ska försäljning ske genom offentlig auktion ska den kungöras i god tid och på lämpligt sätt, 9 kap. 2 § UB. Kungörelse ska föras in i en eller flera ortstidningar enligt vad KFM bestämmer och bör kungöras i rikstidning eller facktidsskrift eller i annan form om det är lämpligt med hänsyn till egendomens beskaffenhet eller någon annan omständighet, 9 kap. 9 § UF. Om KFM bedömer att det är sannolikt att högre köpeskillning kan uppnås och om det är ändamålsenligt får egendomen istället säljas under hand, 9 kap. 8 § UB. Om KFM säljer egendomen underhand ska infordrande av anbud ske genom kungörelse i en eller flera ortstidningar eller riks- eller facktidsskrifter enligt vad KFM bestämmer eller på annat lämpligt sätt. Förfarandet bör inte vara mer omfattande än vad som påkallas med hänsyn till egendomens beskaffenhet och övriga omständigheter, 9 kap. 14 § UF. Utmätt egendom får även realiserats på annat sätt än de lagreglerade, när en sådan åtgärd är mer ändamålsenlig (Gregow, Utsökningsrätt 4 uppl. s 238).

Enligt 9 kap. 7 § 2 st UF ska namn på köparen antecknas när egendomen säljs under hand. Något motsvarande krav finns inte vid försäljning på auktion, utom om det lämnas anstånd med betalningen, om försäljningen avser särskilt värdefull egendom eller det finns anledning anta att försäljningen kommer att överklagas.

I 34 kap. offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, regleras sekretess inom verkställigheten; det råder presumtion för sekretess, men undantag gäller bl.a. för uppgift om förpliktelse i pågående mål och för beslut. Det innebär att t.ex. utmättningsbeslutet är offentligt, men däremot inte den utredning som ligger till grund för utmätningen. Har beslut tagits in i protokoll är de delar av protokollet som bildar beslutet offentligt medan övriga delar av protokollet träffas av den sekretess som gäller för verkställigheten. I 21 kap. OSL finns regler om skydd för enskilda personliga förhållanden oavsett var uppgifterna förekommer. Bestämmelserna är avsedda att kunna tillämpas om inte någon annan bestämmelse som skyddar uppgifterna och som har samma eller starkare skydd är tillämplig. Eftersom det råder ett starkt skydd för enskilda personliga förhållanden enligt reglerna i 34 kap. OSL blir bestämmelserna i 21 kap. OSL som regel inte tillämpliga, men de kan aktualiseras när det gäller de uppgifter inom verkställigheten som är offentliga. 21 kap. 3 § OSL kan bli tillämplig på beslut som KFM har fattat och som är offentliga enligt 34 kap. OSL. Det som då kan sekretessbeläggas är bland annat enskilda bostadsadresser eller annan jämförbar uppgift som ger upplysning om var den enskilde stadigvarande eller tillfälligt vistas. Det förutsätts att det av särskild anledning kan antas att den enskilde eller

**PROCESSÄGARENS
STÄLLNINGSTAGANDE**Datum
2012-02-17Nr
3/12/VER
Dnr
808 33449-11/112

någon närstående kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften lämnas ut.

3 Kronofogdemyndighetens bedömning

Fråga om utmätning uppkommer vid utmätningsförrättning men kan bli aktuellt även vid t.ex. avhysning. När egendom som tillhör gäldenären har ett exekutivt värde och i övrigt uppfyller villkoren för utmätning, d.v.s. tillhör gäldenären och får överlåtas, är KFM skyldig att utmäta egendomen. KFM har då att följa utmätningsordningen enligt UB vilket innebär att bland annat lös egendom ska utmätas före fast egendom. Finns flera utmätningsbara egendomar, måste KFM bedöma vilken egendom som ger bäst resultat till minsta skada, förlust eller annan olägenhet för gäldenären. Den omständigheten att egendomen är av visst slag och att försäljning av den kan skapa uppmärksamhet, leda till ifrågasättande m.m. eller att myndigheten anser att det inte är etiskt riktigt att befatta sig med sådan egendom, är inte någon grund för att avstå från utmätning. De regler som kan medföra att egendom undantas från utmätning framgår av 5 kap. UB och tar fasta på den enskildes och dennes familjs behov av vissa saker, att egendomen på grund av föreskrift är undantagen från utmätning samt när egendomens beskaffenhet medför att den inte får överlåtas. När det gäller egendom som kan antas tillhöra barn t.ex. leksaker, kan i den uträkning de behövs för gäldenärens barn och till ett skäligt värde, leksaker undantas från utmätning med stöd av 5 kap. 1 § 1 och 4 p. jämförd med 5 kap. 2 § UB. Att det är leksaker, och således kan antas vara barnets, torde inte inverka på möjligheterna att utmäta dem för föräldrarnas räkning då underåriga barn i princip inte kan ha ensam besittning till egendom i hemmet, se NJA 1995 s. 416. En prövning får ske i det enskilda fallet för att bedöma i vad mån egendom kan undantas enligt 5 kap. UB och i vilken omfattning.

Valet av försäljningssätt styrs inte av om egendomen kan väcka uppmärksamhet, ifrågasättande m.m. Regelverket utgår från att vi ska välja det försäljningssätt som ger det bästa försäljningsresultatet och att detta - som regel - uppnås genom exekutiv auktion. Anbudsförfarande får alltså bara användas då KFM har anledning att anta att man uppnår högre köpeskilling genom försäljning på anbud. När försäljning sker genom exekutiv auktion måste kungörelse ske varför det således blir allmänt känt vad KFM kommer att sälja. Vid försäljning underhand är huvudregeln att kungörelse ska ske, men bestämmelsen i 9 kap. 14 § UF ger alternativ till att låta kungöra försäljningen. Regleringen ”annat lämpligt sätt” bör kunna innefatta t.ex. riktade anbud och allmänna anbud. Riktade anbud kan bli aktuellt när köparkretsen är begränsad såsom vid försäljning av t.ex. aktier i ett fåmansbolag eller ett parti vin, eftersom vin endast kan säljas till dem som äger

**PROCESSÄGARENS
STÄLLNINGSTAGANDE**Datum
2012-02-17Nr
3/12/VER
Dnr
808 33449-11/112

rätt att bedriva handel med alkohol. Allmänna anbud kan användas om köparkretsen inte är begränsad men offentlig auktion ändå är olämplig, t.ex. vid utmätning av vissa rättigheter.

Även om KFM bedömer att egendom som ska säljas kan leda till bekymmer för köparen ger UB inte stöd för att sälja egendomen på annat sätt än på offentlig auktion eller under hand. Säljs egendomen på auktion behöver KFM inte anteckna i protokollet vem som är inropare annat än i de fall som anges i avsnitt 2, vilket måste göras om egendomen säljs under hand. Auktion kan då vara det lämpligaste sättet och är dessutom huvudregeln för försäljning.